

Fængselsfunktionæren

FÆNGSELSFORBUNDET

NR 5
MAJ 2013

FÆNGSELSBETJENTE
MED NÆSE FOR BANDEEXIT

FLERE FANGER VÆLGER
FRIVILLIG ISOLATION

KRIMINALITETEN FALDER
– STRAFMASSEN STIGER

INDHOLD

-
- 4 Flere fanger vælger frivillig isolation
  - 6 Valget mellem pest eller kolera
  - 8 Kort nyt
  - 10 Færre unge med plettet straffeattest
  - 11 Kriminaliteten falder – alligevel stiger strafmassen
  - 12 “Nu spærrer jeg mig inde i mit eget fængsel”
  - 14 Fem om faglighed – sidste kapitel
  - 18 Bandeexit kræver betjentinstinkt
  - 20 100 år: Ét samlet forbund
  - 22 Mountainbikestævne i sneen
  - 24 Er han overhovedet gået på pension?
-

KÆRE REJSEHOLD, LÆS ARTIKLEN OM VORES MEDLEM

Af Kim Østerbye, formand
for Fængselsforbundet

I dette nummer kan man læse en tragisk historie om et medlem, som fik ødelagt sit liv, efter hun blev overfaldet af to indsatte i Statsfængslet i Ringe.

At miste job, mand og børn er en ufattelig stor pris at betale for at udføre sit arbejde. Det er tankevækkende, at vores kollega måske stadig havde jobbet, manden og børnene, hvis hun havde haft en kollega ved sin side, den dag hun blev overfaldet.

På grund af besparelser var vagtplanen nemlig skruet sammen på den måde, at hun var alene med de indsatte efter klokken 18 på den afdeling, hvor hun arbejdede. Dette på trods af flere advarsler fra medarbejdernes side.

Selvom den nye flerårsaftale på mange måder er en god aftale, indeholder den også dårlige ting. En af dem er nedskæringer på bemanningen. Fremover risikerer flere altså at være alene på vagt ligesom vores kollega fra Ringe.

Direktoratet sender i slutningen af denne måned et rejsehold rundt i landet for at vurdere bemanningen i fængsler og arresthuse. Man begynder i Statsfængslet i Jyderup og slutter i Arresthuset i Århus.

Jeg håber, at rejseholdet og direktøren læser artiklen om vores medlem, inden konklusionerne drages. Resultatet af deres arbejde bør nemlig ikke være flere alene-

vagter. Det vil være dumt, hvis man vil undgå flere menneskelige tragedier.

Rejseholdet bliver nødt til at finde andre løsninger. Man kunne eksempelvis rykke flere indsatte sammen i stedet for at sprede dem på flere afdelinger. En anden mulighed er at oprette personalefri afdelinger. Den fysiske sikkerhed skal også følge med – altså mere overvågning og elektronisk sikkerhed.

Det er vigtigt, at det bliver en god proces omkring rejseholdets arbejde. Det kræver inddragelse og samarbejde lokalt. Jeg hører, at der er fængsler, som allerede er gået i gang med at skære i postbesættelsen. Hvis det er sandt, er det ikke udtryk for en god proces.

Alle institutioner bør afvente rejseholdets konklusioner, før de begynder at skru ned for bemanningen. Både af respekt for rejseholdets arbejde og af den simple årsag, at der ikke er grund til at spare to gange på bemanningen – både før og efter rejseholdets besøg. Der er faktisk i de senere år blevet færre fængselsbetjente til flere indsatte.

Det giver sig selv, at Fængselsforbundet vil følge processen tæt. Vi er åbne over for alle konstruktive forslag, men vi forbeholder os retten til at opponere, hvis der kommer forslag på bordet, som er uacceptable for vores medlemmers sikkerhed.

Udgivet af:

Fængselsforbundet
Ramsingsvej 28 A, st. th.
2500 Valby

Tlf. 7255 9976

www.faengselsforbundet.dk

ISSN: 0902-8897

ISSN: 2245-6635 (online)

Artikler og indlæg modtages på:

redaktion@faengselsforbundet.dk senest den 14. i hver måned. Debatindlæg (max 750 ord) sendes med navn, stilling og tjenestested. Send gerne fotos med.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i indsendte tekster. De holdninger, der kommer til udtryk i indlæg og artikler, er ikke nødvendigvis et udtryk for forbundets holdning. Hvis intet andet er angivet, er materialet skrevet af redaktøren.

Redaktion:

Forbundsformand Kim Østerbye (ansvh.)
Redaktør Søren Gregersen, tlf. 72 55 99 91

Produktion og tryk: PE Offset A/S

Grafisk design: kroyergrafik.dk

Foto: Stine D. Christensen, Nicolai Perjesi,
Kristian Westfall, Andreas Graae, Søren Gregersen

Forsidefoto: Dina Andersen, Statsfængslet i Nyborg

ENSOM AFSONING: FLERE FANGER GÅR I FRIVILLIG ISOLATION

Antallet af indsatte, som vælger at gå i frivillig isolation for at undslippe det rå miljø på fængselsgangene, er steget kraftigt siden 2004. Konsekvenserne kan være angst, depression og i værste fald sindssyge, fastslår menneskerettighedsforsker.

Af Andreas Graae

Køen til isolationscellerne er vokset markant i landets fængsler og arresthuse. Mens der i 2004 var 471 frivillige udelukkelse fra fællesskabet, bød 2012 på 820 frivillige udelukkelse. Det viser tal fra Kriminalforsorgens statistik. Altså en stigning på 74 procent.

For mange indsatte er selvvalgt isolation sidste udvej for at slippe for pression, trusler og voldelige overfald fra medindsatte i et fængselsmiljø, der bliver stadig mere råt. Udviklingen bekymrer seniorforsker Peter Scharff Smith fra Institut for Menneskerettigheder.

”Det er velundersøgt i både Danmark og resten af Norden, at isolation har skadevirkninger og kan være særdeles farligt. Det kan være alt fra søvnløshed til angst, depression og egentlig psykisk sygdom. Så derfor er der god grund til at tage sådanne tal meget alvorligt og være særlig opmærksom,” siger han.

FN KRITISERER BRUG AF ISOLATION OG STRAFCELLE

Også FN har tidligere udtalt sig kritisk om Danmarks brug af isolation som for eksempel strafcelle. Peter Scharff Smith skønner derfor, at FN's torturkomité vil spørge til tallene, hvis den kom til Danmark: ”Det er alle former for isolation i et fængsel, man normalt vil interessere sig for. Så er det i den sammenhæng underordnet, om det er frivilligt eller ej.”

Isolation er dog ingenlunde det samme som tortur, slår forskeren fast: ”Hvis man skal sige det på en menneskeretlig måde, så kan brugen af isolation resultere i ’umenneskelig og nedværdigende behandling’. Det er ikke sikkert, det gør det, men det kan gøre det. Derfor anbefaler FN, at man kun bruger isolation i ’exceptionelle tilfælde’. Men de her tal er ikke udtryk for undtagelser. De er udtryk for normal praksis.”

FÆNGSLERNE ER BLEVET FARLIGERE

Forskeren stiller også spørgsmålet, om stigningen i den frivillige isolation er udtryk for, at fængslerne er blevet et farligere sted at opholde sig.

”Når flere fanger vælger isolation, er det sandsynligvis fordi, de ikke føler sig sikre. Det giver anledning til nogle væsentlige spørgsmål: Er tallene udtryk for, at klientellet har ændret sig? Eller er de udtryk for, at nogle af kriminalforsorgens institutioner har sværere ved at sikre de indsatte sikkerhed?”

Uanset hvad er det ifølge Peter Scharff Smith særdeles uheldigt, at løsningen skal være isolation: ”Løsningen bør ikke være, at

flere og flere indsatte må ’gemme sig’, fordi de frygter for deres sikkerhed. Man bør have andre værktøjer i kassen – måske bedre mulighed for at sektionere, eller hvad det nu måtte være. Under alle omstændigheder bør man have nogle rutiner, hvor man tager sig ekstra meget af dem, der sidder i isolation. Jeg er godt klar over, at ressourcerne er begrænsede og at hverdagen mange steder nok ikke er indrettet til det, men så vil jeg mene, at det er en uholdbar situation.”

FEMDOBLING I ÅBNE FÆNGSLER

Det er særligt de åbne fængsler, som har oplevet en kraftig vækst i antallet af frivillige udelukkelse fra fællesskabet. Her er tallet steget fra 78 i 2004 til 417 i 2012 – altså en femdobling. Det er der ifølge Fængselsforbundets forbundssekretær for den åbne sektor, Jannie Hallø, en logisk forklaring på.

”De åbne fængsler har forandret sig gevaldigt over de seneste ti år. Det er en helt anden kategori af fanger, vi har nu, hvor alle de ’gode’ fanger i dag afsønes i fodlænke eller andet. I stedet har mange af de åbne fængsler, som har flest frivillige isolationer, fået lukkede afdelinger med langt mere rå fanger.”

Det har ifølge forbundssekretæren ødelagt den åbne kultur, og de svageste indsatte er blevet taberne: ”Det er et stort problem, fordi mandskabet ikke er fulgt med udviklingen. Jo flere af de svage der vælger isolation, jo mere energi skal vi bruge på at få hverdagen til at glide. De sidder der og kan ingenting og må ingenting, og det bliver man jo skør af. Så selvfølgelig skal vi snakke med dem, men det er både tidsmæssigt og personligt hårdt.”

Derfor forsøger personalet så vidt muligt at løse problemet ved at flytte de isolerede indsatte til andre afsoningssteder, som passer bedre til dem: ”Mange sidder bare og venter på, at der bliver plads på en anden afdeling, hvor der er mere sikkert. Det prøver betjentene at hjælpe med, men så længe systemet er fyldt, er det jo svært at få dem videre,” siger Jannie Hallø.

BELASTER SYSTEMET

Også forbundssekretær for den lukkede sektor, Michael Kaj Jensen, er kedeligt overrasket over stigningen i de frivillige isolationer: ”Behovet for isolation har ændret sig, efter der er kommet et klientel ind, som ikke har nogen grænser for, hvor hårdt de vil presse deres medindsatte. Men hvor skal det ende? Hvis bande-konflikten holder ved, og udviklingen bliver kendetegnende for fængslerne, så tror jeg, vi får virkelig store udfordringer med at håndtere de mange frivillige isolationer.”

Han er særligt bekymret for, om de mange frivillige isolationer vil resultere i, at flere bliver syge af at sidde i fængsel: "Man bliver dømt til frihedsstraf – ikke til at miste sin mentale fornuft. Det har Kriminalforsorgen et ansvar for at leve op til, selvom de her bandedrenge sætter dagsordenen," siger han.

DIREKTORATET: PROBLEMET MÅ LØSES LOKALT

I Direktoratet for Kriminalforsorgen peger kontorchef Ina Eliassen fra Straffuldbyrdselskontoret på, at stigningen i frivillige isolationer til dels kan skyldes en ændret registreringspraksis i de åbne fængsler.

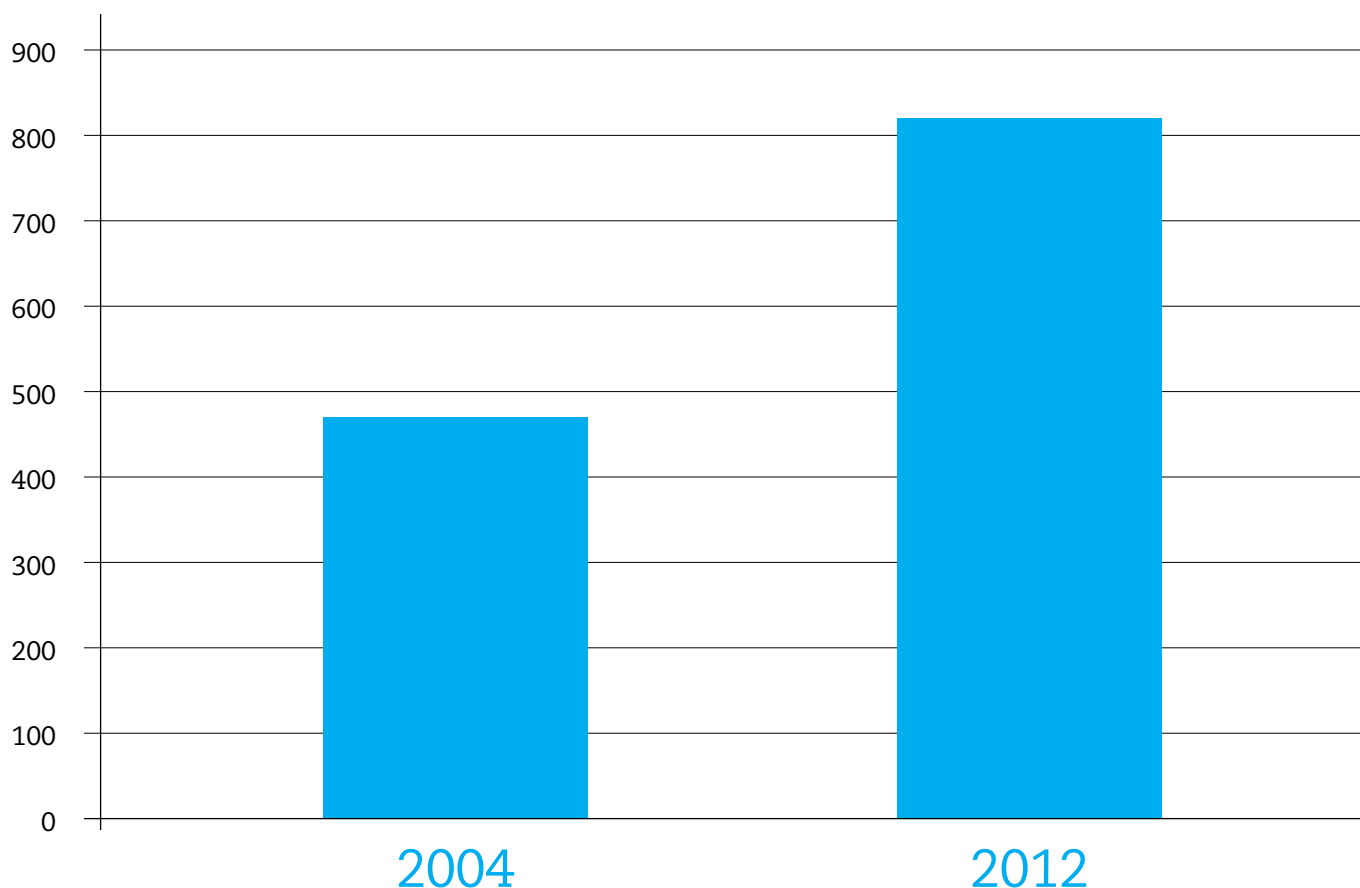
"Tidligere skulle der ikke ske en registrering af frivillige isolationer i åbent regi. En del af forklaringen på stigningen kan derfor være en ændret registreringspraksis," siger hun.

Hun mener, at man må forsøge at løse problemet lokalt i fængslerne: "Det er ikke godt at sidde isoleret. Derfor skal vi altid forsøge at få folk ud af frivillig isolation i det omfang, det er muligt – og der må man se på den enkeltes situation og baggrund. Det ved jeg også, at man gør ude i fængslerne."

Seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder, Peter Scharff Smith, er bekymret over, at flere og flere indsatte lader sig frivilligt isolere.

ANTAL FRIVILLIGE ISOLATIONER

Antallet af indsatte, som går i frivillig isolation, er steget fra knap 500 tilfælde i 2004 til godt 800 i 2012.

Kilde: Kriminalforsorgens statistik.

VALGET MELLEM PEST ELLER KOLERA

Flere og flere indsatte vælger at afsone i frivillig isolation, selvom det kan have alvorlige skadevirkninger. To lukkede fængsler har forsøgt at løse problemet – på to vidt forskellige måder.

Af Andreas Graae

Der kan være mange årsager til, at indsatte vælger at udelukke sig fra fællesskab med andre fanger. Fra de sexdømte, der risikerer tæsk – og det der er værre – til de svage indsatte, som ikke kan klare presset fra de stærke fanger. Og så til de helt almindelige indsatte, som bare ikke gider at skulle betale, hver gang de skal bruge køkkenet eller toiletet.

Selvom isolationen kan skade den indsatte psykisk, er alternativet tilsyneladende værre. Det efterlader den indsatte i et valg mellem pest eller kolera, mener fængselsbetjent Bo Sørensen. Han er afdelingsformand for Fængselsforbundet i Statsfængslet i Nyborg, som i 2012 havde 71 frivillige isolationer – hvilket er seks gange så mange som i 2004.

”Det er noget skidt at sidde i isolation, uanset hvordan vi vender og drejer det. Dem der ikke er skøre i forvejen, de bliver det i hvert fald. Men samtidig er tonen og omgangsformen efterhånden blevet så hård her i huset, at der er nogen, som hverken kan eller vil holde til det – og så er løsningen at gå i isolation. Det er en gordisk knude, der nærmest er umuligt at løse.”

NYBORG NEDLÆGGER ISOLATIONSCELLER

Alligevel har fængslet forsøgt sig med lidt af en snuptagsløsning for at komme de mange frivillige isolationer til livs. Man har simpelt hen valgt at nedlægge isolationscellerne af pladshensyn og omdannet dem til fællesskabspladser.

”Vi har nu kun fem isolationsceller og fire straf- og isolationsceller tilbage i fængslet. Dermed har man reelt bremset muligheden for at gå i frivillig isolation. Det løser jo bare ikke problemet – det skaber et nyt,” siger Bo Sørensen.

Han frygter, at ændringen især vil gå ud over de svage fanger, som nu ikke længere kan få beskyttelse: ”Man fratager dem muligheden for at ’flygte’ et andet sted hen. Samtidig kan vi heller ikke længere fjerne de stærke fanger, da der kun er fire straffceller tilbage. Det kommer til at give nogle kæmpe problemer for personalet, men i særdeleshed for de svage fanger, som man nu kaster for løverne.”

Afdelingsformanden mener, at man i stedet burde have lavet en særlig afdeling for de svage fanger, der søger frivillig isolation: ”Vi er nødt til at have nogle afdelinger, hvor vi har plads til denne type indsatte, og hvor vi har nogle kollegaer, som er interesseret i at hjælpe

dem og motivere dem til at søge fællesskab. Den idé fremførte jeg for ledelsen, men det var man ikke interesseret i.”

BANDEAFDELING I ØSTJYLLAND VENDER UDVIKLING

Et andet lukket fængsel, der har oplevet en kraftig stigning i antallet af frivillige isolationer, er Statsfængslet Østjylland, hvor man i 2012 havde 64 frivillige udelukkelse fra fællesskabet. Men den udvikling, mener afdelingsformand Carsten Aagaard Sørensen, er ved at vende nu – takket være den nyligt oprettede bandeafdeling.

”Sidste år havde vi mange bande problemer, hvor banderne ikke kunne sidde sammen med andre. Der var mange svage indsatte som ønskede at afsone i isolation. Men efter vi har fået banderne på en specialafdeling, er presset blevet mindre,” siger han.

Der er dog én type af indsatte, som ifølge Carsten Aagaard Sørensen aldrig vil forlade isolationen: ”Det er de sexdømte. Dem får vi aldrig ud i fællesskabet – og hvis de kommer ud, så bliver der slagsmål med det samme.”

ISOLEREDE FANGER GIVER EKSTRAARBEJDE

Selvom de isolerede fanger ikke selv har noget ønske om at blive lukket ud blandt de andre, forsøger personalet på fængslet at give dem så meget fællesskab som muligt.

”Nogle synes det er dejligt at sidde alene, mens andre oplever det som et pres. Vi kan godt mærke på nogle af dem, at de bliver psykisk påvirkede af det – og jeg nægter at tro, at det er sundt for nogen mennesker. Derfor forsøger vi at give dem samvær og fritidsaktiviteter med ligesindede svage og sexdømte. Men det giver noget ekstraarbejde og er meget personale- og ressourcekrævende. Og det er jo ikke ligefrem det, vi har mest af,” siger Carsten Aagaard Sørensen.

På forbundskontoret ser forbundssekretær for den lukkede sektor, Michael Kaj Jensen, både fordele og ulemper ved Østjyllands måde at håndtere problemet med de mange frivillige isolationer på.

”Problemet med at samle bandemedlemmerne på særlige afdelinger, er, at vi har set, at de på det nærmeste laver egne klubhuse på afdelingerne. Det går både ud over personalet og de bandemedlemmer, som faktisk gerne vil gøre brug af en exitstrategi. Men hvis de bliver spredt lidt, så er det nemmere for dem at finde en udvej,” siger han.

” De sexdømte, dem får vi aldrig ud i fællesskabet – og hvis de kommer ud, så bliver der slagsmål med det samme,” siger Carsten Aagaard Sørensen fra Statsfængslet Østjylland.

BOLIGER VED KROKODILLE ZOO

Nørre Alslev almennyttige Boligselskab tilbyder at bygge boliger til ansatte ved det kommende fængsel på Nordfalster. Boligselskabet har et par stykker jord i Eskilstrup, hvoraf det ene ligger ved siden af Krokodille Zoo, skriver Lolland-Falsters Folketidende.

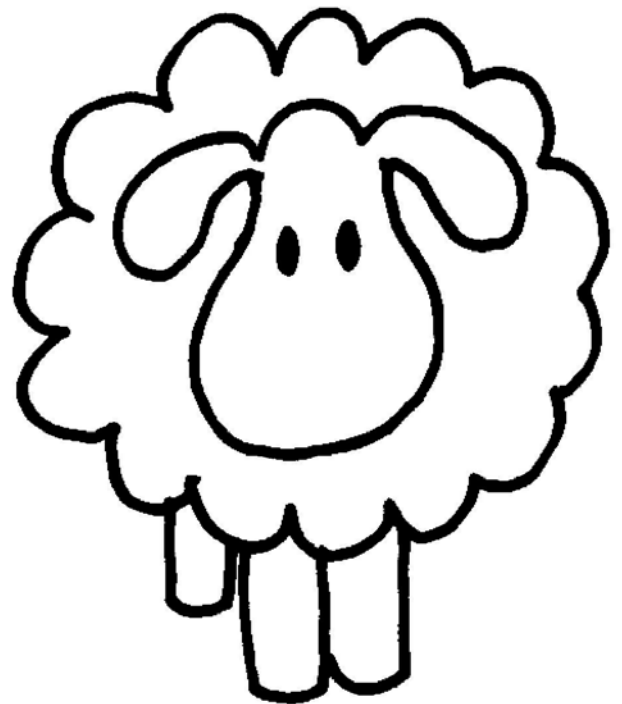
BESPARELSER PÅ VAGTBEMANDINGEN

Kriminalforsorgen sender snart et rejsehold rundt i landet – ikke for at opklare mord, men som led i en spareøvelse, hvor der skal findes 63 millioner kroner på vagtbemandingen. Rejseholdet begynder i Statsfængslet i Jyderup i slutningen af maj og slutter i Arresthuset i Århus midt i juli.

MANGLER DU EN FERIEBOLIG?

Fængselsforbundet udlejer to feriehuse til medlemmerne. Et på Lolland og et i Vestjylland. Tjek ledige uger på forbundets hjemmeside.

ØKOLAM FRA NØRRE SNEDE

Der er stor interesse for de økologiske lam fra Fængslet i Nørre Snede. Fængslet er ved at etablere et marked blandt århusianske gourmetrestauranter – danske økolam er nemlig en mangelvare. Det fortæller værkmester Ronnie Gram. Det er det lokale slagtehus i Nørre Snede, der svinger kniven, når de små gimmlam bliver til køller og koteletter.

INTROKURSUS PÅ FORBUNDSKONTORET

Der var introkursus for nyvalgte tillidsrepræsentanter på forbundskontoret i Valby midt i april. På dagsordenen stod blandt andet pension, medlems-systemet, forhandling om Ny Løn og arbejdsskadesager. Forbundet arbejder på, at introkurset bliver et fast tilbud.

FODLÆNKER GIVER PLADS TIL 30 MERE

Hvor mange pladser frigiver det egentlig i Kriminalforsorgen, når fodlænkeordningen udvides til også at omfatte udslusningsafsoning for langtidsdømte? Det spørgsmål har Venstres retsordfører, Karsten Lauritzen, stillet til justitsministeren. "30" er den korte version af ministerens svar.

THORSENS TURBULENTE TORSDAG

Først blev han anholdt midt i sin rejemad i Tivoli, så meddelte en vicepolitinspektør, at det var en fejl. Så meddelte en chefanklager, at meddelelsen om at det var en fejl, var en fejl. Så sov Kurt Thorsen en nat i Vestre Fængsel. Så viste det sig, at den tidligere byggematador først skulle afsone senere.

Men skaden er ikke så stor: "Nu skal han blot afsone en dag mindre," siger kontorchef Tina Engelbrecht Issing fra direktoratet til BT.

FITNESS OG BENZIN

Forbrugsforeningen har indgået en aftale med Fitness World, så foreningens medlemmer kan få 20 procent rabat på medlemskabet i alle Fitness World-centre. Man skal tilmelde sig via særlige fordele på foreningens hjemmeside.

Og når man har svedet i træningscentret, kan man med god samvittighed sætte sig ind i Mazdaen. Husk at der også er hjælp at hente på dette område. Forbrugsforeningens medlemmer optjener bonus ved at tanke brændstof hos Uno-X. Man optjener typisk 20 øre bonus pr. liter.

ARBEJDSLØS VERDENS HÅRDESTE JOB

GUIDE:

Sådan kommer du styrket gennem tiden som jobjæger

Viktor Harder & Pernille Marott

ISCENESAT GIDSELDRAMA MED TANDBØRSTE

En mandlig indsat tog en anden indsat som gidsel på Politigårdens Fængsel i april. Gidslet blev frigivet efter samtaler mellem gidseltageren og en forhandler. Det viste sig efterfølgende, at gidseltagningen skete efter aftale med offeret. Gerningsmanden ville angiveligt skabe fokus på sine afsoningsforhold. Gerningsvåbnet var lavet af en tandbørste.

NY BOG FRA MIN A-KASSE

Arbejdsløshed er ikke det største problem for Fængselsforbundets medlemmer, men hvis man bliver ramt, er der hjælp at hente i en ny bog: "Arbejdsløs – Verdens Hårdeste Job". Bogen er en værktøjsbog, så jobsøgende bliver bedre rustet til at komme godt igennem tiden uden arbejde. Bogen er udgivet i samarbejde med Min A-kasse.

FÆRRE UNGE MED PLETTET STRAFFEATTEST

De unge under 18 år er markant mindre kriminelle i dag end tidligere. Det er især drenge i storbyerne, som står bag den positive udvikling.

Af Søren Gregersen

Godt nyt fra Justitsministeriet: De unge begår mindre og mindre kriminalitet.

I 2012 nåede ungdomskriminaliteten det laveste niveau, siden man begyndte at opgøre tallene i 2001. I løbet af tiåret er antallet af mistanker og sigtelser mod unge under 18 år faldet med 5.500 tilfælde. Det svarer til et fald på 28 procent.

Udviklingen har været mest markant i byerne. I politikredsene i København og Nordsjælland er ungdomskriminaliteten halveret. Derimod er den positive udvikling mere moderat på landet. I Syd- og Sønderjylland er faldet på 19 procent i samme periode.

Sammenligner man drenge og piger, er faldet næsten dobbelt så stort hos drengene.

Justitsminister Morten Bødskov (S) er begejstret for de nye tal: "Tallene glæder mig oprigtigt. Jeg tror, at det i høj grad er resultatet af en indsats fra et dygtigt politi og et velfungerende SSP-samarbejde," siger han.

DRIKKER MINDRE

Ifølge forskningschef i Justitsministeriet, Britta Kyvsgaard, er det vanskeligt at sige, hvorfor de unge er blevet mere lovlige.

"Det kan vi ikke sige på baggrund af vores data. Undersøgelser fra Sundhedsstyrelsen viser dog, at danske unge drikker mindre og eksperimenterer mindre med narko. Det kan have en indflydelse," siger hun.

Samtidig peger forskningschefen på, at de unge i mindre grad er alene uden voksenopsyn.

Selvom udviklingen går i den rigtige retning, er alt ikke godt. Ifølge Britta Kyvsgaard er der stadig en gruppe af stærkt belastede unge, som fortsat begår kriminalitet, og som formentlig fortsætter den kriminelle løbebane, når de bliver ældre.

KRIMINALITETEN FALDER – ALLIGEVEL STIGER STRAFMASSEN

Til trods for at straffelovskriminaliteten er på et historisk lavt niveau, er der stadig fyldt op i fængsler og arresthuse.

Af Søren Gregersen

Når man hører i medierne, at kriminaliteten falder, virker det umiddelbart underligt, at der stadig mangler pladser i fængslerne. Men der er ingen sammenhæng mellem kriminalitetsraten og strafmassen – i hvert fald ikke på kort sigt.

Ifølge Rigspolitiet er straffelovskriminaliteten faldet med 8 procent fra 2008 til 2012. Politiet fastslår, at kriminaliteten nu er på et "historisk lavt niveau". Politiet oplever blandt andet mindre ungdomskriminalitet og færre anmeldelser for vold og indbrud. Eksempelvis er den personfarlige kriminalitet faldet med 15 procent.

At danskerne tilsyneladende er blevet mere retskafne, har man dog ikke mærket noget til i Kriminalforsorgen.

Tværtimod har fængsler og arresthuse i de seneste år oplevet et historisk højt kapacitetspres. Fra 2008 til 2012 er strafmassen øget med 30 procent. Strafmassen er et mål for det antal måneders domme, som domstolene idømmer. Og når folk bliver idømt en straf, skal den som bekendt afsones. Kriminalforsorgens institutioner har derfor haft stort overbelæg siden 2008.

Men hvorfor kan det ikke mærkes i fængslerne, at kriminaliteten falder? Ifølge forskningschef i Justitsministeriet, Britta Kyvsgaard, er der ikke nødvendigvis en sammenhæng mellem kriminalitetsudviklingen og antallet af indsatte.

Hun siger, at der er flere faktorer, som kan spille ind: "Eksempelvis er der blevet gennemført straffeskærpelser i løbet af perioden. Det øger strafmassen. En anden årsag kan være, at politiet er blevet bedre til at få fat i de kriminelle, som får hårdere straffe."

I Juridisk Kontor i Direktoratet for Kriminalforsorgen peger sous-chef Bo Kielstrup på, at kriminalitetsraten bygger på tal for anmeldte forbrydelser, som ikke nødvendigvis fører til domsfældelse og efterfølgende ubetingede straffe.

Han oplyser, at Kriminalforsorgen faktisk forventer øget belastning i de kommende år som følge af skærpede straffe for hjemmerøverier og organiseret indbrudskriminalitet. Det fremgår af en prognose, som blev udarbejdet af Justitsministeriet og Finansministeriet i 2012.

FALDET ER STØRST HOS DE UNGE

På lang sigt burde kriminalitetsfaldet dog kunne mærkes i Kriminalforsorgen, især fordi faldet er størst blandt de unge.

"Når ungdomskriminaliteten falder, betyder det formentlig, at der er færre, som får en kriminel løbebane," siger Britta Kyvsgaard og fortsætter: "Der er større sandsynlighed for, at man undgår kriminalitet senere i livet, hvis man undgår det som ung. Det vil sige, at der bliver en mindre fødekæde til fængslerne. Det vil betyde noget i Kriminalforsorgen."

**HISTORISK LAV
KRIMINALITET:**

STRAFVELOVSKRIMINALITETEN SIDEN 2008:

-8 PROCENT

**HISTORISK HØJ
STRAFMASSE:**

STRAFMASSEN SIDEN 2008:

+30 PROCENT

Kriminalitetsraten og strafmassen bevæger sig i stik modsat retning.

Note: Udviklingen i anmeldelser af straffelovskriminalitet og strafmassen fra 2008 til 2012. Kilde: Justitsministeriet og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

” NU SPÆRRER JEG MIG INDE I MIT EGET FÆNGSEL”

39-årige Gitte Kolbech har betalt en meget høj pris som fængselsbetjent. Hun er i dag førtidspensionist og bor i sit rækkehus i Odense bag hegn og lås. Hun har mistet mand og børn. Hendes liv blev ændret for altid en lørdag aften, da hun var alene på vagt i Statsfængslet i Ringe.

Af Søren Gregersen

Jeg håber, ingen kommer til at opleve det samme som mig. Sådan begynder Gitte Kolbech sin historie, som startede en aften i 2009, hvor hun var på arbejde i Statsfængslet i Ringe på Fyn.

Det var en aften, som mange andre aftener. Gitte husker, at der var VM-håndbold i tv, så snakken gik på, hvem der ville vinde kampen.

Hvad Gitte ikke havde en anelse om, var, at to indsatte på afdelingen havde valgt, at de ville bruge denne lørdag aften til at stikke af.

At det netop skulle ske på dette tidspunkt, var ikke tilfældigt. Efter klokken 18 var der nemlig kun en fængselsbetjent på vagt på afdelingen. De to indsatte havde et spillerum på tre timer frem til klokken 21, hvor celledørene blev låst.

Gitte havde på dette tidspunkt arbejdet i Kriminalforsorgen i fem år. Egentlig ville hun gerne have været politibetjent, men hun havde lidt gigt, så i stedet for at fange kriminelle, havde hun i 2004 besluttet sig for at passe på dem.

”Jeg var glad for jobbet og regnede med at blive til pensionen.” Hun var især glad for at arbejde med kvinder og unge, som

udgør en stor del af de indsatte i det lukkede fængsel: "Hvis man skal gøre en forskel som fængselsbetjent, er det især i forhold til de unge," siger hun.

De to indsatte sad i frivillig isolation på afdelingen. Gitte var kontaktperson for den ene. Han var blevet bortvist fra afdelingen, men Gitte havde lovet at undersøge, om han alligevel kunne blive.

Fem minutter i otte ringer den ene, fordi han vil på toilettet. Umiddelbart efter ringer den anden, fordi han angiveligt har ondt i hovedet. Gitte skal derfor holde hånd i hanke med manden på toilettet samtidig med, at hun skal hente en Panodil. I situationen virker det tilfældigt, men efterfølgende kan Gitte se, at det var et led i en plan for at distrahere hende.

Da hun henter manden på toilettet og går tilbage for at aflevere hovedpinepillen, kaster de to indsatte sig pludselig over hende.

Gitte husker overfaldet gennem en tåge. Hun ved, at hun bliver kastet bagover ind i en væg, slået i hovedet, sparket, og at de forsøger at få noget ind i hendes mund. Måske en pille. To ting husker hun tydeligt: "Det er ordene, at de vil skære i mig, og at de holder noget mod min hals," siger hun.

Gitte råber om hjælp, men der er ingen kollegaer, som kan høre hende, og de to indsatte har taget overfaldsalarmen fra hende. En tredje indsat, som er til stede, tør ikke hjælpe.

Heldigvis kommer den ene overfaldsmand til at trykke på alarmen. En kollega kom ilende til og griber Gitte.

BEGYNDELSEN TIL ET MARERIDT

Overfaldet varede få minutter. Efterfølgende får de to fanger forlænget deres straf med et halvt år. Fængslet konkluderer, at Gitte har fulgt retningslinjerne.

For Gitte er overfaldet dog langt fra slut. For hende bliver det begyndelsen til et mareridt. Det ved hun ikke, da hun ligger på båren på vej ind i ambulancen, som skal køre hende til Svendborg Sygehus: "Jeg tror ikke, at jeg kommer i morgen, sagde jeg til Finn, som var vagthavende. Det ville nok også have været lidt for optimistisk, men jeg var sikker på, at jeg hurtigt ville vende tilbage."

Hun ville gerne tale med overfaldsmændene. Især ham, hun var kontaktperson for: "Jeg havde gjort et stort stykke arbejde for ham og følte, vi havde en god relation. Jeg ville gerne spørge ham, hvorfor han gjorde det."

Det viser sig dog, at Gitte er hårdt ramt af overfaldet. Hun bliver sygemeldt. Og selvom hun har kæmpet for at komme tilbage, har hun kun været i fængslet to gange siden. Under det første besøg går alarmen, mens hun sidder i kantinen, og hun går i chok. Den anden gang lykkes det hende ikke en gang, at træde ind af porten til fængslet.

"Du kan ikke forestille dig, hvordan det er. Min hjerne sagde: 'du skal gå derind', men mine ben ville simpelthen ikke. Jeg ser kun den blå port. Siden har jeg ikke forsøgt at komme ind."

Gitte har fået konstateret PTSD i svær grad. Tilstanden er kronisk. Hun har været indlagt på den psykiatriske afdeling på Odense Universitetshospital i flere omgange.

Selvom hun – med hendes egne ord – ikke vil være en socialnasser, har overfaldet ødelagt hende. Der går ikke en dag eller nat, uden at det vender tilbage. Hun har flashbacks i drømme. Hun

ser overfaldsmændenes ansigter, hendes nøglebundt bliver til en slange, og hun hører ordene, "at de vil skære i mig."

Gitte blev afskediget i maj 2011, og efter et langt bureaukratisk forløb fik hun med hjælp fra Fængselsforbundet et år senere udbetalt tilskadekomstpension og optjent pension. Hendes erhvervsevnetab blev fastsat til 85 procent, hvilket er usædvanligt højt.

JEG HAR OGSÅ MISTET MINE BØRN

"Overfaldet har også haft en anden konsekvens for mig," siger Gitte stille. "Jeg har også mistet mine børn."

Gitte har en pige på 13 år og en dreng på 11 år. De bor ikke længere hos hende, men hos deres far. "Jeg kan ikke tilbyde dem, det jeg skal som mor."

Hun har ingen kontakt med sin datter, men sønnen kommer på besøg: "Han har haft svært ved at forstå, hvad der er galt med mig, og får nu hjælp fra en psykolog."

Overfaldet har også kostet Gittes parforhold med den mand, som hun har levet med i de seneste år: "Jeg kan blive meget aggressiv. Jeg brugte min mand som boksebold."

ALENE PÅ VAGT

Havde det hjulpet, hvis Gitte havde været sammen med en kollega, da overfaldet skete? Det er hun ikke i tvivl om. "De ventede bare på, at jeg blev alene. Politiet kunne slet ikke forstå, at jeg havde været alene på den vagt," siger hun.

Som en konsekvens af overfaldet er der nu som minimum altid to betjente på isolationsafdelingen. Gitte mener ikke, at det giver mening at spare penge på bemanningen. Besparelserne risikerer bare at komme tilbage som en udgift en anden dag som i hendes tilfælde.

KAN IKKE STÅ I EN KØ

I dag forsøger Gitte at komme på fode igen. Hun har købt et rækkehus i Odense for de penge, hun fik i erstatning. Hun er begyndt at spille badminton igen. Og er startet på en skole for voksne med psykiske problemer.

Hun bevæger sig dog meget nødtigt ud alene. Hendes mor hjælper med indkøb, for hun kan ikke stå i en kø. Hun kan ikke tåle at have nogen bag sig.

Af samme grund har hun sat hegn op omkring huset og sikret det med ekstra låse: "Min mor siger, at jeg spærmer mig inde i mit eget fængsel, men det har jeg det fint med."

Gitte Kolbech har fået – og får stadig – stor hjælp og støtte fra kollegaen Vivian Honoré, som blandt andet tog med på sygehuset den aften, hun blev overfaldet. Hun vil også gerne sige tak til sin tillidsrepræsentant fra Fængselsforbundet, Steen Østerberg, som har svaret på mange sms'er og hjulpet med det store papirarbejde, som sikrede hende økonomisk kompensation. Hun siger tak for den hjælp, hun har fået fra den psykiatriske afdeling på Odense Universitetshospital. Og så vil hun gerne sige tak til sin mor: "Jeg er ikke sikker på, at jeg ville være her i dag, hvis det ikke var for hendes hjælp."

VIDEN, KOMPETENCE, SAMARBEJDE, RESPEKT, RELATIONSARBEJDE, PERSPEKTIV, INDLEVELSE, INTERESSE...

Fagbladet ser tilbage på medlemmernes input om faglighed de seneste to år.

Af Kristian Westfall

Hvad er egentlig god faglighed? Hvad vil du være bedre til? Hvor bevæger vi os hen? Hvor skal fagligheden styrkes? Og hvilken rolle skal Fængselsforbundet spille?

Omtrent sådan lød de fem spørgsmål, der har været omdrejningspunkt i artikelserien "Fem om faglighed", der har huseret på fagbladets sider de seneste to år.

Det har været fagbladets ambition at få alle relevante faggrupper til at give deres besyv med.

Derfor er fængselsbetjente, værk mestre, overvagt mestre, arrestforvarere, uddannelsesansvarlige, hundeførere, sikkerhedschefer og tillidsrepræsentanter blevet spurgt til fagligheden set fra deres synsvinkel.

Selvom så mange forskellige medlemmer har svaret på spørgsmålene, er det de samme temaer, som går igen i svarene. Dem opsummerer vi i denne artikel.

VIDEN ER NØGLEN TIL FAGLIGHED

Uddannelseskoordinator Charlotte Heltved fra Statsfængslet i Vridsløselille var den første af de 15 interviewpersoner, der deltog i artikelserien.

"God faglighed handler om kompetence, viden og interesse for sit job. En faglig dygtig medarbejder er en, der besidder grundig basisviden om sit fag og gerne vil tilegne sig ny viden – og gøre brug af den."

Og hun er langt fra den eneste, som peger på ordet "viden" i forbindelse med faglighed. Ordet går igen i mange interviews.

Fængselsbetjent i Københavns Fængsler Lennart Hilfeldt mener, at den mest værdifulde erfaring opstår i det praktiske arbejde, og at fængselsbetjente med tiden skal lære at "lytte til murene":

"Det er ude i virkeligheden, at du lærer de vigtigste ting. Som for eksempel at spotte en indsat med selvmordstanker og gennem snak og omsorg at få ham på bedre tanker," sagde han til fagbladet.

” Det er ude i virkeligheden, at du lærer de vigtigste ting.” Fængselsbetjent Lennart Hilfeldt.

Her er de femten medlemmer, som har svaret på Fem om faglighed

Flemming Solberg,
arrestforvarer

Michael Heitmann,
værk mester

Jan Nielsen,
tillidsrepræsentant

Han ønsker større fokus på den måde, man videreformidler den praktiske erfaring til nye fængselsbetjente: ”Det er på oplæringen, at man styrker fagligheden bedst.”

EFTERUDDANNELSE, EFTERUDDANNELSE OG MERE EFTERUDDANNELSE

På trods af bred enighed om værdien af praktisk erfaring, er et af de største ønsker alligevel efteruddannelse. Et af de områder hvor mange betjente efterspørger større kendskab og flere værktøjer, er omkring håndteringen af de psykisk syge indsatte:

”Vi har brug for mere efteruddannelse i forhold til indsatte, der fungerer dårligt – for eksempel psykisk syge. Dem bliver der flere af, i takt med at de velfungerende kommer i samfundstjeneste eller fodlænke,” sagde overvagtimester Henrik Christiansen fra Arresthuset i Svendborg.

Samme synspunkt kom også fra rejseholdets Peter Fomsgaard og tillidsrepræsentant Jan Nielsen i Statsfængslet på Søbysøgaard.

”Det har længe heddet sig, at vi ikke har psykisk syge i fængslerne, men vi har mange. Heldigvis er der en del kurser om, hvordan man bedst håndterer indsatte med psykiske problemer. Sådan et kursus vil jeg gerne på,” sagde Peter Fomsgaard.

Jan Nielsen slog fast, at fagligheden i forhold til de psykisk syge afhænger af mere konkret og teoretisk viden.

”Det er vigtigt, at vi forstår den behandling, de skal have. Hvorfor de reagerer, som de gør, hvilke behov de har, og hvordan deres medicin påvirker dem,” sagde Jan Nielsen.

Selvom mange udtrykte behov for opkvalificering på netop behandlingen af psykisk syge, var der også andre områder, hvor efteruddannelse ville give god mening.

Værkmester Niels Erik Kempf fra Statsfængslet ved Sønder Omme er skovuddannet og vil gerne blive en bedre formidler af sin egen faglighed:

”Der er brug for en pædagogisk efteruddannelse. Vi kommer jo med en faglig viden som tømrer, murer, smed og så videre, men vi er ikke nødvendigvis vant til at undervise,” sagde han.

”Klientsystemet kan virkelig være en jungle.” Fængselsbetjent Marianne Godsk Christensen.

Værkmester fra Arresthuset i Randers, Vivianne Brock, var inde på noget af det samme: ”Hvor fagligheden skal styrkes, må komme an på, hvad Kriminalforsorgen vil bruge sine værk mestre til. Hvis vi skal tage større andel i uddannelsesdelen, bør fagligheden styrkes på dette område.”

IT TAGER TIDEN

Mange af de interviewede oplever relationsarbejdet med de indsatte som omdrejningspunkt for fagligheden. Men der er også store ønsker om at opkvalificere sig til opgaverne bag skrivebordet. Det gælder for fængselsbetjente på alle niveauer.

I Arresthuset i Silkeborg var det for eksempel inden for økonomi og regneark, at arrestforvarer Helle Toni Hansen gerne ville forbedre sin faglighed:

”Det er et område, der volder mange problemer. Et grundkursus i regnskab til alle nystartede arrestforvarere ville være en rigtig god investering,” sagde hun.

Fængselsbetjent Marianne Godsk Christensen fra Arresthuset i Aarhus påpegede – som én blandt mange – at klientsystemet kunne volde problemer:

”Klientsystemet kan virkelig være en jungle. Her kunne det være godt med mere opkvalificering, og nye folk mangler måske noget på den front fra skolebænken.”

TVÆRFAGLIGHED OG KOMMUNIKATION

Det er godt at være på tværs i Kriminalforsorgen. I hvert fald når det gælder god faglighed. Det har medlemmerne pointeret på forskellige måder.

Værkmester Michael Heitmann talte for bedre vidensdeling mellem kollegaerne i Statsfængslet i Jyderup.

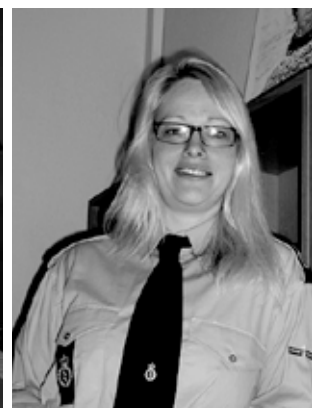
Charlotte Heltved,
uddannelseskoordinator

Lennart Hilfeldt,
fængselsbetjent

Michael Gjørup,
sikkerhedschef

Marianne Godsk Christensen,
fængselsbetjent

"Kommunikationen mellem faggrupperne kan i langt de fleste tilfælde blive meget bedre. Derfor er de tværfaglige arbejdsgrupper gode, da de giver et indblik i andre faggruppers problemstillinger," sagde Michael Heitmann.

Det er ikke kun kommunikationen mellem forskellige faggrupper, der kan forbedres. Også samtalen mellem ledere og betjente skal blive ved at være i fokus. Det sagde arrestforvarer Flemming Solberg.

"Vi skal have en mere systematisk supervision og bedre dialog mellem betjente og ledere. Vi skal hele tiden turde spørge: Hvad kan vi gøre bedre? Jeg er meget optaget af tillidsbaseret ledelse, og det forudsætter, at jeg konstant klæder mit personale på til at træffe fagligt funderede beslutninger."

Michael Gjørup, der er Kriminalforsorgens sikkerhedschef og tidligere fængselsbetjent, havde et konkret forslag til at skabe bedre mulighed for at dele viden på tværs og dermed højne fagligheden i Kriminalforsorgen:

"Jeg mener, at Kriminalforsorgen har behov for et videnscenter, hvor der skabes bedre dokumentation for det arbejde, vi udfører. Der skal skabes bedre sammenhæng mellem den teoretiske viden og praksis – ikke kun i forhold til fængselsbetjentenes arbejde og uddannelse, men i det hele taget," sagde Michael Gjørup.

HVAD SKAL FÆNGSELSFORBUNDET GØRE?

'Fem om faglighed' handlede om at blive klogere på medlemmernes syn og oplevelse af fagligheden – og ikke mindst på forbundets rolle i den sammenhæng. Heldigvis var der også klare budskaber fra medlemmerne på den front.

Uddannelseskonsulent Bettina Strube Korning Andersen fra Kriminalforsorgens Uddannelsescenter så gerne et tidligere møde mellem forbund og betjentelever:

"Konkret kunne repræsentanter fra forbundet deltage i elevernes fremlæggelsesdage på KUC. Det ville skabe en rød tråd for de kommende fængselsbetjente, at forbundet er en del af arrangementet," sagde hun.

Fængselsbetjent René Christensen fra Statsfængslet på Kragshovede ønskede mere uddannelse af de tillidsvalgte:

KOMMENTAR FRA KIM ØSTERBYE:

TEMAET HAR GIVET UNIK INDSIGT

Tak til de medlemmer der har deltaget i artiklerne om faglighed. Hver artikel har givet et nuanceret billede af nutidens fængselsbetjente og værk mestre. Jeg tror, det er centralt for fagligheden, at vi kan spejle os i hinanden.

Temaet om faglighed var en kongresbeslutning fra 2011. På kongressen i slutningen af måneden bliver der valgt et nyt fokusområde for den kommende kongresperiode, men selvom temaet om faglighed rinder ud, fortsætter forbundet selvfølgelig med at arbejde med faglighed på alle leder og kanter.

Faglighed er et kerneområde for forbundet. Det er vores pligt konstant at holde os orienteret om medlemmernes udfordringer, ønsker og holdninger. Det giver pejlemærker og rettesnore.

Og med den nye flerårssaftale er der al mulig grund til at bevare fokus på fagligheden. Politikerne ser det uniformerede personale som omdrejningspunkt for aftalens målsætninger. Det forudsætter, at vi kan favne bredere og løse mere forskelligartede opgaver. Med andre ord: at vi styrker vores faglighed.

"Fængselsforbundet har en stor opgave med at opkvalificere tillidsrepræsentanterne i afdelingerne, så samarbejdet med ledelsen lokalt er så godt som muligt," sagde han.

Som hundefører kommer Charlotte Kilstrup ud i alle ender og kanter af Kriminalforsorgen, og oplever de forskellige kulturer fra tjenestested til tjenestested. Derfor havde hun dette budskab til forbundet:

"Kæmp for klare og ens regelsæt, for vi har brug for, at de indsatte ved, at reglerne er de samme, uanset hvor de afsoner. Og så smid fløjlsbukserne og kom lidt mere ud i virkeligheden."

Peter Fomsgaard,
fængselsbetjent

Vivianne Brock,
værkmester

Henrik Christiansen,
overvagtmester

Charlotte Kilstrup, hundefører
(Hunde: Jura & Winnie)

FEM OM FAGLIGHED

Forbundssekretær Bente Benderska har i de seneste to år været ansvarlig for Fængselsforbundets fokus på faglighed. I denne sidste artikel i serien er det hendes tur til at svare på de fem hurtige om faglighed.

Af Kristian Westfall

HVAD FORSTÅR DU VED GOD FAGLIGHED?

God faglighed er ikke en entydig størrelse. Det afhænger af fagets kontekst og den ydelse, der forventes. Uanset hvilket fag, der er tale om, er det god faglighed, når man kan benytte metoder i praksis på baggrund af viden. Man skal kunne tilpasse de mange metoder til specifikke situationer og konkrete behov. Efterfølgende skal man være villig til at rette et kritisk blik på de anvendte metoder og reflektere over egne og kollegaers praksis – og ikke nødvendigvis hænge fast i gamle mønstre, traditioner og vaner. Den fagligt kompetente kollega ved, hvor hans eller hendes kompetencer går til, og hvor andres begynder.

ER DER OMRÅDER I HVERDAGEN, HVOR DU GERNE VIL VÆRE FAGLIGT BEDRE?

Ja, det er der helt bestemt. Jeg føler mig aldrig udlært, uanset hvilket job jeg har. Jeg er født med en grundholdning, der gør, at jeg trives fint med at udvikle og udfordre mig selv, blandt andet ved at tilegne mig ny viden. Konkret møder jeg udfordringer med de meget komplekse arbejdsskadesager og de mere alvorlige disciplinærsager. På disse to felter vil jeg gerne være fagligt bedre og søger derfor sparring blandt mine dygtige kollegaer på forbundskontoret.

HVORDAN SER DU UDVIKLINGEN I FAGET?

I det organisationsfaglige arbejde mener jeg, at vi i højere grad kommer til at skulle varetage medlemmernes individuelle sager, når sådanne måtte opstå, og i mindre grad kommer til at arbejde med tidligere tiders traditionelle fagforeningsopgaver. Fagforeninger må og skal tilpasse sig samfundsudviklingen og ændre den mere traditionelle rolle som modspiller til arbejdsgiver til fremover at være medspiller under hensyntagen til medlemmernes

arbejdsvilkår. I de faglige organisationer er man nok nødt til at gøre op med logikken om, at fællesskabets ressourcer er ubegrænsede, og at de dyreste løsninger er de bedste. Når ressourcerne er knappe, må der prioriteres, og der kan fagforeningen være med til at påvirke beslutningerne i de retninger, der trods alt tjener medlemmerne og deres vilkår bedst.

PÅ HVILKE PUNKTER ER DER BEHOV FOR AT STYRKE FAGLIGHEDEN I FAGET?

Den lovgivning der regulerer ansættelsesvilkårene, bliver mere og mere kompleks, så der er løbende behov for at styrke de valgte og ansattes faglige viden inden for sagsbehandlingsområdet. Desuden har vi som medlemmernes repræsentanter pligt til løbende at udvikle os selv. Ellers risikerer vi at sidde her år efter år og have meninger om forhold, som vi reelt har ringe kendskab til. Jeg så gerne, at vi kunne deltage i mange af de udviklingsaktiviteter, som holdes i Kriminalforsorgen.

HAR DU FORSLAG TIL, HVORDAN FÆNGSELSFORBUNDET KAN VÆRE MED TIL AT STYRKE FAGLIGHEDEN?

Forbundet er allerede med til at styrke fagligheden. Forbundet har en tæt kontakt til politikere, herunder justitsministeren, og formår derigennem at gøre opmærksom på vilkårene for såvel medlemmerne som de indsatte. Påvirkningen af indholdet i flerårsaftalen og finansloven er direkte eller indirekte med til at styrke fagligheden – blandt andet ved at sikre ressourcer til efteruddannelse. Forbundet skal fortsat være fremme i front, når der er nye tiltag undervejs i Kriminalforsorgen. Forbundet skal konstant holde sig ajour med, hvad der rører sig blandt medlemmerne, og via pressen, forhandlinger og samarbejde påvirke holdninger og beslutninger til gavn for medlemmer og indsatte.

Bettina S. K. Andersen,
uddannelseskonsulent

Helle Toni Hansen,
arrestforvarer

Niels Erik Kempf,
værkfører

Rene Christensen,
fængselsbetjent

BANDEEXIT KRÆVER BETJENTINSTINKT

Fagbladet skrev i efteråret 2011 om exit-programmet i Statsfængslet i Nyborg. Nu er vi vendt tilbage for at høre, hvordan det går med programmet, og hvad de siger til den seneste kritik af indsatsen for at få landets bandemedlemmer til at forlade det kriminelle miljø.

Af Kristian Westfall

Der sidder knap 400 bandemedlemmer i fængslerne i dag, og med den verserende bandebrigade er tallet stigende.

Mange fortsætter deres banderelationer inden for murene, men hvis nogle kommer på andre tanker, står fængselsbetjent Dina Andersen klar. Sammen med sin kollega Jens Åge Soelberg er hun første led i bande-exit-strategien i Statsfængslet i Nyborg.

Det er de to fængselsbetjentes opgave at opfange de små signaler, som bandemedlemmer sender, når de overvejer et liv væk fra bander og kriminalitet.

"Hvis en indsat for eksempel har luftet ideen om at ville ud af bandemiljøet til sin sagsbehandler eller pårørende, tager vi en snak med ham hurtigst muligt," siger Dina Andersen.

"Men vi er nødt til at være meget diskrete, for det kan selvfølgelig være farligt for den enkelte, hvis det rygtes i fængslet, at han vil forlade rocker-bandemiljøet."

Programmet har kørt i alle Kriminalforsorgens institutioner i halvandet år. I april blev der fra politisk side rejst kritik, fordi man mente, at der er for få indsatte, som indgår en exit-aftale. Hvad siger Dina Andersen til kritikken?

"De reelle tal for antallet af succesfulde bande-exitter er efter min mening højere end de tal, der har været fremme i pressen. Simpelthen fordi der er nødt til at være så meget hemmelighedskræmmeri i nogle af de her sager," siger hun.

"Vi er fuldt ud tilfredse med vores indsats i programmet. Vores vidensdeling er blevet meget bedre, og vi har fået luget ud i de børnesygdomme, som programmet har haft. For eksempel har vi som bande-exit-stedfortrædere fået meget større viden om, hvad der sker med den enkeltes sag, efter vi har sendt ham videre i systemet."

SCREENING IGEN OG IGEN

Det kaldes en screening, når Dina Andersen tager en samtale med en indsat om at deltage i exit-programmet. Den kan enten være starten på et langt forløb eller slutte meget brat.

"Hvis en indsat er kommet igennem den første screening, går Kriminalforsorgen videre med ham, hvis vi vurderer ham egnet til det. Og derefter bliver han testet flere gange."

Det er dog ikke alle, der er oprigtig opsat på forandring: "Nogle udtrykker interesse, fordi de gerne vil have fjernet bandeprædikamentet og dermed få en nemmere afsoning. Men når vi spørger til forskellige områder af deres privatliv, for eksempel familie- og kæresteforhold og vennekreds, kan vi hurtigt fornemme, om de er klar til at lægge det bag sig eller ej," siger hun.

En nærmest skudsikker test på om modet er tilstede, er at spørge, om han vil gå i frivillig isolation og flytte langt væk, når friheden kommer:

"Frivillig isolation beviser, at han virkelig vil det. Det er jo ikke særlig sjovt at sidde i isolation," siger Dina Andersen.

Ifølge hende begynder det at minde om en helhjertet indsat, hvis et bandemedlem samtidig ønsker at fjerne de synlige bandetegn fra sin krop.

"Det kan selvfølgelig være problematisk med mange synlige tatoveringer – især i ansigtet. Det kan derfor arrangeres, at de fjernes kirurgisk, som en del af forløbet."

NYBORG VAR FØRST

Den første indsatte, der gik i gang med Kriminalforsorgens bande-exit-program, kom fra Statsfængslet i Nyborg. Det var Dina Andersen, der screenede ham.

Efterfølgende blev hun bedt om at påtage sig rollen som det, hun kalder exit-stedfortræder. Hun slog til, og har ikke fortrudt det.

"Jeg har fået et mere nuanceret billede af de indsatte og deres baggrund. Mange af dem har jo ikke oplevet andet end kriminalitet hele deres liv, og det er selvfølgelig svært at forlade så mange ting for at komme videre," siger Dina Andersen.

Heldigvis for Kriminalforsorgen deler hun ud af sine erfaringer med exit-programmet. For nylig var det Kriminalforsorgens sekretærer, der blev klogere på Dina Andersens næse for afhoppere.

Fængselsbetjent Dina Andersen er sammen med en kollega første led i bande-exit-strategien i Statsfængslet i Nyborg. Hun screenede det første bandemedlem, som sagde ja til at være en del af programmet.

Hver måned i årets løb fortæller vi om de mennesker, visioner og magtkampe, der skabte et af Danmarks stærkeste fagforbund.

ÉT SAMLET FORBUND

Da staten i 1938 overtog arresthusene – herunder Vestre Fængsel – fra landets kommuner, gav det anledning til at samle Fængselsforbundet i ét forbund. Indtil dette tidspunkt var de ansatte i fængslerne organiseret i et kludetæppe af foreninger.

Af Søren Gregersen

I 1913 var det godt nok lykkedes at oprette et landsforbund for fængselsbetjente, men det var faktisk kun betjentene fra fængslerne i Horsens, Nyborg og Vridsløselille, som var en del af forbundet.

I 1917 kom betjentene fra kvindefængslet på Christianshavn med på vognen. Og senere tilsluttede betjentene fra kvindefængslet i Vestre Fængsel og betjentene fra arbejds huset i Sønder Omme sig.

Men de øvrige betjente i København var ikke en del af landsforbundet. De var organiseret i Arrestfunktionærernes Organisation. En organisation, som senere ændrede navn til Fængselsfunktionærernes Organisation (FO). Tilsvarende havde håndværkere og ledere deres egne foreninger. Og provinsens arrestbetjente var slet ikke organiserede.

Det lyder en smule forvirrende, og det har det nok også været for direktoratet, som skulle samarbejde med flere foreninger på

en gang. Derfor foreslog direktoratet – noget usædvanligt – en samling af det uniformerede personale i én organisation. Forslaget stødte imidlertid mod stærke, veletablerede magtrelationer organisationerne imellem.

Betjentforeningen fra 1913 havde sit på det tørre med forhandlingsret og tætte relationer til direktoratet. Her mente man, at de andre jo bare kunne melde sig ind hos dem.

Hos FO stillede man sig positivt over for direktoratets forslag om en ny organisation for det uniformerede personale.

Lederforeningerne sagde hurtigt fra og gik deres egne veje.

Det lykkedes dog efterhånden FO og Betjentforeningen at finde sammen, men først efter hårde forhandlinger og en dramatisk exit i Betjentforeningen, hvor formand og hovedkasserer tog deres gode tøj og gik. Den interne uro svækkede tiltroen til Betjentforeningens rolle som den samlende organisation, hvilket øgede FO's spillerum. Dermed var vejen banet for Dansk Fængselsforbund.

STIFTENDE KONGRES

Dansk Fængselsforbund blev stiftet på en kongres den 14. august 1939 med deltagelse fra: Horsens, Vestre Fængsel, kvindefængslet i Vestre Fængsel, Nyborg, Sønder Omme, Vridsløselille, Håndværkerforeningen og redaktøren for Fængselsfunktionæren.

De 21 delegerede behandlede det nye forbunds love og det kontroversielle spørgsmål om formandsposten. Hvem skulle besætte den? Både formanden for betjentforeningen og FO stillede op, og kampafstemningen blev så snæver, som den kunne blive: P.V. Hansen fra Betjentforeningen fik 10 stemmer, M.A. Mørch fra FO fik 11 og var dermed valgt. A.C. Petersen, Horsens, der var formand for Håndværkerforeningen, blev næstformand.

MAGTKAMP

Provinsens arresthuse var helt fraværende på kongressen af den simple grund, at arrestbetjentene typisk ikke var organiserede.

FÆNGSELSFORBUNDET FYLDER 100 ÅR

Landets fængselsbetjente har organiseret sig i et fælles fagforbund siden 1913. Det fejrer vi i Fængselsfunktionæren med at kigge tilbage på den faglige organisering på vores arbejdsplads. Artiklerne bygger på historikeren Søren Federspiels bog "Fagligt fællesskab under forandring. Fængselsforbundet i Danmark 1913-2013," som udkommer senere i år.

Først midt under Anden Verdenskrig blev Fængselsforbundet samlet i én organisation. Det skete i 1943. Her ses pistolbevæbnede fængselsbetjente i Horserødlejren samme år.

Spørgsmålet blev, hvem der skulle organisere dem. FO var den eneste organisation, der kom fra den kommunale sektor, og det lå lige for, at arrestfunktionærerne skulle organiseres hos dem.

Det var da også den nye formands ønske. Han kom som nævnt fra FO, men måtte dog opgive strategien om, at FO skulle blive en landsdækkende organisation for arrestbetjente. M.A. Mørch gik af som formand i maj 1941. Onde tunger sagde, at M.A. Mørch ikke var gået, men var "blevet gået" som forbundsformand.

De lidt uklare omstændigheder omkring M.A. Mørchs afgang udløste en åben magtkamp. Den udspillede sig efter, at næstformand A.C. Petersen blev konstitueret som forbundsformand. Han gav københavnernes råd for usødet og lykkedes med sin strategi om at få provinsfunktionærerne knyttet direkte til forbundet i hvert fald de jysk-fynske.

Den nye forbundsformand A.C. Petersen spillede højt spil. Det samme gjorde FO ved at true med udmeldelse – tre år efter etableringen af Dansk Fængselsforbund. FO's trussel om udmeldelse var ikke bare et slag i luften, det vidste A.C. Petersen.

Foruden sin størrelse havde den københavnske organisation sit medlemskab af DsF/LO med ca. 200 medlemmer i modsætning til Fængselsforbundet.

Det gav FO en særstatus også forhandlingsmæssigt. Via sit medlemskab af DsF/LO, var FO tilknyttet en stærk og indflydelsesrig hovedorganisation. Ad den vej kunne FO enten udfordre Fængselsforbundets forhandlingsret med direktoratet eller forlade Fængselsforbundet og bevare sin forhandlingsret via DsF/LO.

De mange spil i kulissen og de ubesvarede spørgsmål skulle finde deres løsning på Fængselsforbundets første ordinære kongres i maj 1943. Kongressen valgte A.C. Petersen til formand.

Efter valget veg han ikke tilbage for en åben konfrontation med FO, hvor alt blev sat på ét bræt. A.C. Petersen var helt på det rene

med FO's styrkeposition og muligheder for at agere. Hans modtræk var det klassiske "if you can't beat them, join them". Fængselsforbundets formand arbejdede på at få forbundet meldt ind i DsF/LO – ikke for landsorganisationens blå øjnes skyld, men for at neutralisere FO og dets handlemuligheder – og det lykkedes.

A.C. Petersen fik på kongressen en beslutning igennem om at sende et forslag om indmeldelse i De samvirkende Fagforbund til urafstemning blandt medlemmerne. FO anbefalede sine medlemmer at stemme blankt, og det råd fulgte et flertal af de københavnske medlemmer: 88 stemte blankt, 15 stemte nej og 48 ja. Men da det samlede resultat forelå i efteråret 1943, blev det et stor ja til medlemskab af landsorganisationen – 556 stemte for, 215 imod og 105 blankt.

Afstemningsresultatet afspejlede styrkeforholdet mellem parterne. FO havde tabt og ikke kun afstemningen, men også dens konsekvenser. Fængselsforbundets indmeldelse i DsF/LO rev tæppet væk under FO's mulighed for selvstændig forhandlingsret ved en udtræden af Fængselsforbundet. Omvendt havde DsF/LO via A.C. Petersens indsats opnået, hvad man ikke havde opnået via FO, nemlig at få hele Fængselsforbundet ind i folden.

Først i 1943 blev forbundet altså til én organisation. Modsætningerne havde hærdet organisationen, og Fængselsforbundet var efter krigen i stand til at organisere flere og flere af foreningerne i fængselsorganisationsklyngen for endelig – i 2007 – at have hele det uniformerede ikke-akademiske personale under sine vinger.

Dermed havde Fængselsforbundet indfriet hensigten tilbage fra den første kongres i 1939.

MOUNTAINBIKE-STÆVNE I SNEEN

”Regn, sne og slud – posten skal ud,” hed et gammelt mundheld. Det kan man også sige om deltagerne i Krifo’s prøvestævne i mountainbike.

Af Rasmus Steiniche, Krifo

Sneen var vendt tilbage, frosten havde godt bid i den danske skovjord og isen lå fast på stierne. Alligevel mødte størstedelen af de 28 tilmeldte op til Krifo’s første mountainbikestævne.

Prøvestævnet blev afholdt den 23. marts på en kold, frostklar lørdag formiddag i skovene i Stavis Ådal omkring Carolinekilden midt i Odense. Søren Schougaard Hansen og Jesper Reinhart fra personaleforeningen i Statsfængslet i Ringe stod for arrangementet.

En teknisk svær rute var blevet lagt, som ikke blev mindre svær af den faste is og bløde, glatte sne. Op til dagen var der mange overvejelser om forsvarligheden i at gennemføre løbet.

Lad det dog være sagt med det samme: På trods af ømme ben og muskler, nogle blå mærker, en enkelt tur henover styret hvor hjelmen gjorde sin pligt og en knækket kæde, så kom alle rundt i strålende humør og med hovedet fyldt af masser af spændende oplevelser og en glæde ved at deltage.

KAFFE OG OSTEMAD

Næsby Hallens cafeteria lagde efter et varmt bad lokaler til kaffe og ostemad. Ruten blev lystigt diskuteret, ligesom resten af arrangementet. Der var blandt deltagerne et tydeligt ønske om, at MtB kan blive en fast bestanddel af Krifo’s stævneplan.

Vi opfordrer alle, der overvejer at deltage, til at komme med næste gang. Hold øje med Krifo.dk’s aktivitetskalender. Jeg er overbevist om, at en snes deltagere med glæde indvier jer i oplevelser fra dagen.

Det var også dejligt at bemærke, at deltagerne var nye i forhold til mange andre stævner i Krifo-sammenhæng.

Skulle du selv sidde med lysten til at arrangere et sådant løb, skal du ikke holde dig tilbage. Erfaringer fra dette stævne viser, at det er en rimelig overkommelig opgave. Desuden skal der ikke

herske tvivl om, at Krifo gerne står til rådighed med hjælp, råd og eventuel vejledning.

PRÆMIER

Et race uden medaljer er vel ikke et race, og heller ikke til årets MtB-prøvestævne. Der var flotte sponsorpræmier fra Cykelshoppen på Rugårdsvej i Odense (findes også i Billund) samt cykelgear.dk. Førstnævnte giver 10 procent på reparationer ved forevisning af Kriminalforsorgens ID-kort.

Der blev kørt i to rækker. En for øvede med fem runder og en for begyndere med fire runder.

Et par fighterpræmier blev det også til. De gik til Inger S. Lund (Lyng) og Jens W. Jørgensen (IFA).

Til alle deltagere og hjælpere skal der lyde en stor ros og et kæmpe tak for at have gjort prøvestævnet til en så stor oplevelse og succes. Jeg håber virkelig, at der er nogen derude i foreningerne, der vil gribe stafetten og have mod på at arrangere næste MtB-stævne. Forhåbentlig på gensyn næste gang.

GULD, SØLV OG BRONZE

I rækken for øvede:

- Nr. 1: Brian Voigt (IFA) i tiden 00:58:30
- Nr. 2: Erik Zoega (SIF) i tiden 00:59:40
- Nr. 3: Søren Scougaard (SIR) i tiden 01:06:53

I rækken for begyndere:

- Nr. 1: Morten Ø. Nielsen (Lyng) i tiden 00:53:46
- Nr. 2: Heinz Hansen (IFA) i tiden 01:00:06
- Nr. 3: Andrew Napier (IFA) i tiden 01:05:20

ER HAN OVERHOVEDET GÅET PÅ PENSION?

Af Søren Gregersen

Ud over rødvin og blomster fik Kriminalforsorgens direktør, William Rentzmann, en ekstra gave, da han stoppede i sin stilling i december.

Kriminalforsorgens personaleorganisationer inviterede Rentzmann til en særlig festforelæsning – et symposium – hvor en række foredragsholdere ville vende og dreje et begreb, som direktøren har haft særligt på sinde gennem 40 år i Kriminalforsorgen. Nemlig normalisering. Det vil sige målet om, at forholdene for indsatte så vidt muligt skal svare til forholdene uden for murene.

En af de måder, som Rentzmann har brugt til at mindske frihedsstraffens ulemper og sikre en mere normal afsoning, er at bruge alternative strafformer. Det fortalte forskningschef i Justitsministeriet, Britta Kyvsgaard, på Nationalmuseet fredag den 19. april: "William du har sat dig tydelige spor."

Hun pegede på vellykkede og mindre vellykkede alternativer. Fodlænkeordningen hører ifølge forskningschefen til den første kategori, mens ungdomskontrakter – der blev brugt 1990'erne – hører til i den anden kategori.

Ole Ingstrup, der tidligere har været direktør for Kriminalforsorgen i Canada, undrede sig over, at

Rentzmann ikke længere er direktør i Danmark: "Er han overhovedet gået på pension? I tidligere tider var det sådan, at man vandt hævde over noget, når ingen kunne huske, at tingene har været anderledes. Sådan er det med Rentzmann. Er der nogen, som kan huske, at han ikke har været direktør?" sagde Ole Ingstrup.

Tilstede var også en repræsentant fra pressen. Det var Ekstra Bladets tidligere chefredaktør Bent Falbert, hvilket han startede med at understrege: "Jeg går ud fra, at jeg er blevet inviteret for at repræsentere en samfundsgruppe, som mange gerne så bag tremmer."

Han havde også en kommentar til William Rentzmanns bog *Sku' det være en anden gang* "Næ, tak – det ville nok være alt for meget," sagde Falbert til salens morskab og tog kanten af sin kommentar ved at sige: "Jeg ved, hvad jeg taler om. Jeg var 39 år på samme arbejdsplads."

Dagen bød også på indlæg fra Kriminalforsorgens nye direktør, Johan Reimann – som har skrevet juridiske bøger sammen med Rentzmann – direktøren for Norges kriminalforsorg Marianne Vollan, forhenværende ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen, direktør Ed Wozniak fra CGL Companies og fængselsinspektør Hans Jørgen Engbo.

